

Interview

Et interview med Madame Nielsen

Foto: Sofie Amalie Klougart

Et interview med Madame Nielsen

Et møde på en jernbanecafe midt på sjælland. En samtale om og med Madame Nielsen. Om bevægelse, identitet, utopi og erindring i værk og i krop.

Af Betina Rex

Betina (B): Det er nogle år siden, at Madam Nielsen trådte frem. Det er mit indtryk, at du har været rimeligt aktiv siden da, nærmest i konstant bevægelse. Så mit første spørgsmål er, hvilken betydning bevægelsen har for dig? Jeg tænker heller ikke at det her sted, en jernbanecafe, er helt tilfældigt?

Nielsen (MN): Nej. Nej. Det er det nemlig ikke. Bevægelsen vil jeg sige... To ting vil jeg bruge som eksempler. I 2010 da vi lukkede Das Beckwerk, eller '11 var det måske. Das Beckwerk var jo en virksomhed, en legal virksomhed med bestyrelse og alting. Og da vi lukkede den, så havde vi sammen med bestyrelsen besluttet, at jeg skulle have et års karantæne fra offentligheden. Vi havde afsluttet et livsværk, og et nyt skulle opstå. Så fra '11 til '12 der skulle jeg være væk fra offentligheden og ikke publicere noget heller. Erfaring fra det år blev senere materialiseret i en udstilling, der hed *Afterlife*. Men sagen var den, at der skete ingenting i det år. Jeg blev virkelig deprimeret. Fordi, der sker kun noget, når jeg er i bevægelse. F.eks. hvis jeg står og kigger – alle mine vandringsstekster de opstår også i bevægelsen. Jeg tænker, når jeg bevæger mig. Eller hvis jeg er "in the making". Jeg er udpræget ikke noget... Jeg kan godt meditere, men så er jeg virkelig tom. Så sker der ingenting. Så mange af teksterne de er ligesom nærmest programmatisk, eller hvad skal man sige, selve det med vandringer og vandringer med flygtningestrømmen, det er den der... at bevægelsen, den er simpelthen en vigtig ting. Nu hedder det også Nielsen bevægelsen, det nye livsværk, der gradvis

er opstået efter Das Beckwerk. The Nielsen Movement.

B: Jeg tænker, at der må være nogle kontraster, når man som dig træder ind i sådan en bevægelse som flygtningestrømmen? Hvordan – hvis – påvirker det så fremadrettet de bevægelser, du har lavet?

MN: Det ved jeg ikke. Fordi nu var det ikke uvant. Vi var jo i Irak i 2004. I Iran, i Afghanistan. I revolutionen i Kairo. I Ukraine meget i 2014, så det var alle sammen forskellige former for undtagelsestilstand, hvor der er bevægelse i samfundet. Voldsom bevægelse. Og hvor jeg mødte mennesker alle steder, som i modsætning til mig var der i forvejen, og hvor det var deres historie, jeg trådte ind i. Så i forhold til flygtningestrømmen var det jo ikke første gang. Jeg trådte ikke ind i sådan et lukket artist rum.

B: Det, som er så anderledes ved flygtningestrømmen, er så den europæiske kontekst, du træder ind i. Det er et lidt mere velkendt territorium kan man sige.

MN: Bortset fra Ukraine. Men ja, her der var det virkelig i vores egen verden. Det var ind i dit eget Europa. Og netop fordi jeg tog derned og gik den modsatte vej, fra Hellas op gennem Europa til Danmark... Det har jeg ikke tænkt over før, men: På den anden side kan man sige, at der måske ligefrem er tale om sådan en bringende Das Beckwerk hjem. I en vis forstand. Selvom jeg jo har lavet en

masse ting herhjemme. Men det var at skabe en direkte fysisk forbindelse. At vandre med forbindelsen mellem den verden, jeg havde været ude i, og så den her kontekst, hvor jeg er mest kendt, eller hvor værkerne kommer frem. I Skandinavien.

B: Så det er på en måde en vedblivende forbindelse imellem undtagelsestilstand og bevægelsen. Også forstået igennem alle de forskellige kasketter du har haft på.

MN: Nu er det jo ikke kasketter.

B: Nej, nej... Jeg ved ikke helt, hvordan jeg skal sige det

MN: Det er jo ikke roller. Det er bare mig. Madame Nielsen er jo netop heller ikke en, eller jo, jeg er en hun nu, men det er ikke en eller anden anden.

B: Nej, det er ikke noget du spiller. Det er det liv, du har nu. Det er måske den mest rigtige måde at sige det på. Men jeg kan huske, at du tidligere var meget optaget af det med undtagelsestilstanden, så jeg tænker, at den stadig ligger der...?

MN: Men det er jeg stadigvæk. For flygtningestrømmen var jo decideret en undtagelsestilstand, der som alle undtagelsestilstande bringer spørgsmål. Hvem er de, og hvad er det, der foregår? Og hvem er de, og hvem er vi, og hvem er europæerne? Og alle sådan nogle ting.

B: Du var lidt inde på det før med Das Beckwerk. At de tidligere ting på en måde altid ligger i bagagen?

MN: Ja selvom jeg på en måde lægger det bag mig, så er det ligesom...

B: Så er der et kropshylster, der er gået igennem

det?

MN: Ja. Og de erfaringer de vil følge med det.

B: Og nu kan jeg så ikke lade være at tænke på, at jeg så, at du var i Auschwitz¹?

MN: Jeg var i Katowice, og så fandt jeg ud af, at Auschwitz lå tre dages vandring væk. Og så var det, jeg gik de tre dage fra Katowice til Auschwitz. Også fordi jeg har altid tænkt, at hvis jeg var i nærheden af Auschwitz, så ville jeg se det. Men jeg ville aldrig bare tage en bus derhen. Hvis jeg skal til Auschwitz, så må det koste mig et eller andet at komme derhen. Jeg kan ikke bare tage en bus derhen og så gå ind. Derfor så passede det mig. Det der med at skulle nå frem. Hele bevægelsen. Be-væ-gel-sen igen, hen imod et eller andet, den er vigtig.

B: Lad os skifte lidt retning og tale lidt om det her med arkiv, erindring og hukommelse. Der skal mange begreber til at forsøge at indfange det, "der var engang, og" hvor" er det så henne nu? Og det spiller jo på en eller anden måde stadig ind i det, du gør. Er det noget, du gør noget aktivt med? Har du et kæmpe arkiv over det, du har lavet?

MN: Altså Das Beckwerk Museum på internettet er jo i og for sig det. Men jeg har ikke noget fysisk arkiv. Det er simpelthen, fordi jeg ikke er ligeså rig som Kiefer², fordi så ville jeg have det. Så ville man kunne få nogen, der tog sig af hele det der. Materialerne fra alle soloforestillingerne er for eksempel blevet ødelagt, destrueret. Det var vi nødt til. Jeg har ikke nogen steder at have ting. Så det befinder sig i værkerne.

---

1) I forbindelse med Salon Madame Nielsens Europaturné

2) Kunstneren Anselm Kiefer

De værker der stadigvæk findes, som bøger og som videoer på nettet. Tiden og de nye medier – internettet, hjemmesider, Facebook osv. – producerer hele tiden de der arkivmuligheder. Så der findes masser af materiale ude på internettet, som næsten, uden at man spørger det, laver et arkiv for én. Og selvom der er flere, der har skrevet om mig, også ph.d'ere, så er jeg da udpræget den, der stadig ved mest om mit samlede værk. Men jeg kan ikke holde styr på det hele, jeg ville gerne.... Men sådan er det vel. Jeg tror, det også er et problem for de store kunstnere og forfattere. For man får jo ikke alle deres tanker, vel? Man er jo ikke sikker på, at man har fået alle de sedler, de har skrevet. Og det er også komisk nogen gange. Hvor holder det op?

B: Ja, der er jo altid noget, du ikke putter i arkivet. Plus hele måden, du systematiserer det på, har en kæmpe indflydelse på den tilgængelighed, der vil være for andre. Så på den måde bliver det jo et værk i sig selv.

MN: Og det er jo simpelthen noget med, at et arkiv jo er nødt til at tage form. Og tage form betyder jo netop en afgrænsning. Og man kan se, hvordan det går, f.eks. med Lenin. Når man arkiverer ham. Hans krop. For det første tænker jeg lige nu, at hele arkiveringen er en form for identitetspolitik. Der er noget, der er værket, og der er noget, der ikke er. Dem og os. Men derudover er det også – arkivet er et utopisk projekt! Det er dømt til hele tiden at mislykkes. Det kan aldrig lade sig gøre.

B: Men så kan man så hævde, at det netop er derfor, man skal prøve?

MN: Ja. Så absolut. Det jeg i hvert tilfælde gør, det er, jeg forsøger hele tiden at formulere. Det er også derfor, jeg gør mig i så mange forskellige kunstarter, genrer og

værnsformer – at jeg aldrig har holdt mig til en eller anden bestemt kunstart eller genre ect. For jeg forsøger bare hele tiden at formulere det værende. Og det jeg gør. Og det jeg møder. Mødet med verden, og mit møde med materialet. Og mit eget potentiale. At udfolde og formulere det. Så meget af det værende og endnu ikke værende og det, der har været, som muligt. Men det er klart, der er ting, der går tabt. Masser af ting.

B: Ja, man må jo have en tiltro til, at det er det væsentlige, der materialiserer sig.

MN: Ja – eller bare, at det er væsentligt, det, der materialiserer sig. Men der er også det, at det, der materialiserer sig, er det eneste, der er. Det er det eneste, der bliver værende. Der kommer til verden.

B: Men hvad med utopien havde jeg nær sagt. Det utopiske?

MN: Det der ikke er? Det er hele tiden det, jeg forholder mig til og bevæger mig mod. Og aldrig når. Men det er også derfor, det er der. Fordi at det per definition ikke kan blive. For at have noget at bevæge sig imod.

B: Der er så også hele forståelsen af ordet utopi. At det er spændt ud mellem de betydninger, man tillægger u'et i forhold til ordets græske rødder³. Om det forstås som eu "det gode", eller ou "ikke". Så det er ligesom bevægelsen mellem ikke stedet og det gode sted.

MN: Nå. Okay. Aha. Men det ligger tæt op og ned af hinanden. Det gode sted, og det sted, der ikke er. Der er begge to en slags – det gode, det er så også en idealforestilling.

B: Ja. Og man kan jo sige, at utopien også er en

3) "Den vedblivende utopi" af Miguel Abensour i Kultur & Klasse 114 vol. 11, 2012, Århus Universitetsforlag.

ret stærk drivkraft i det, du gør eller lever?

MN: Ja. Det er der hele tiden. Det er det, jeg bevæger mig mod. Det er det, jeg forsøger at formulere. Jeg forsøger hele tiden at formulere det værende selvfølgelig, men det forholder sig hele tiden til det mulige værende, som ikke er. Eller det u-mulige værende som ikke er. Men det er klart, at jeg formulerer mig hele tiden i det mulige, for det er hele tiden det forhåndenværende, jeg formulerer mig med, hvorfor det så heller aldrig er "science fiction". Det er hele tiden formuleringen af noget værende op imod det utopiske. Det er interessant, når nu jeg har været en krop så længe. Og i værk så længe. I-værk-sætter. Så kan man se de ting, der bliver ved med at vende tilbage. Og de spørgsmål, der bliver ved med at dukke op. Så er der jo et forhold til det politiske, der har været i mange år. Og der er aldrig rigtig nogen, der har fundet ud af, hvordan det egentlig er. Og hvad man gør med det. Det er der. Og så det med erindring. Som jo er et arkiv. Det medfødte arkiv man har.

B: Men hele det med at sige at nu er det det her liv, jeg har, som en afvisning af erindringen om det tidligere, der så samtidig giver det tidligere så meget plads... Man kan jo ikke sætte sig ned og slappe af, hvis man står og holder en dør, fordi der er nogen, der ikke må komme ind. Så det bliver på en eller anden måde hele tiden meget tydeligt det, der "ikke er der"?

MN: Ja, præcis. Dengang, jeg erklærede Claus Beck-Nielsen død, opstod der en del forvirring, både omkring mig og i medierne og i mig selv: Var jeg virkelig død? Men så blev det ligesom for metafysisk. Og jeg måtte sige: Nej, selvfølgelig er jeg ikke det. Der er jo stadig en levende krop. Men hvad var det så, der var dødt? Det var identiteten, der var død. Det er det der med, vi kan ikke have nogen mystifystik. Jo altså, jeg kan godt

sige, at jeg foretrækker, at man kalder mig Madame Nielsen og ikke noget andet. Men det kan ikke blive sådan, at vi begge to skal sidde og lade som om noget andet.

B: Nej så bliver det lidt kejserens nye klæder med identitet.

MN: Ja, så bliver det bare fjollet. Eller sådan, gud, det er en kunstner, så må vi hellere lade som om et eller andet.

B: Og det er så der, hvor kunstneridentiteten vel også bliver omklamrende?

MN: Ja, det er også derfor, jeg meget tit siger, at jeg ikke betragter mig selv som forfatter eller kunstner, men når jeg skriver, så er jeg selvfølgelig forfatter.

B: Men det er ikke sådan "Det er det, jeg er!"?

MN: Nej. Det ville være inkonsekvent. Nogle gange så gør jeg det med de udenlandske forlag. Så skriver de "danske forfatter", og det er jo også helt i orden. Fordi det er jo det, der hele tiden er en balance. Jeg vil jo kommunikere med mennesker, så derfor må man nogen gange præsentere tingene enkelt. Det går ikke at lægge sådan en stor infiltration frem. Som mit værk jo også er.

B: Og nu udtrykkes værket så igennem en kvinde. Men, at det skulle være en kvinde, og lige denne her kvinde...

MN: Denne her kvinde det er en, som var oplagt i mig. Også qua min alder nu. Men det er også noget, der langsomt og organisk er blevet til. Det var meget det der med, at det pludselig gik op for mig, at der ikke var nogen kvinder i Das Beckwerk. Det manglede der virkelig. Og så også det med at jeg bare tog noget kvindetøj på, og tænkte: gud, jeg ser meget bedre ud som kvinde end

som en begyndende midaldrende mand. Og så fordi jeg følte mig godt tilpas i det.

B: Men hvilken respons har du fået på det?

MN: Det er meget forskelligt. I Danmark er det efterhånden svært, fordi alle har en forudfattet mening om mig. Men i udlandet der er der sådan en utrolig begejstring. Også fordi noget af det jeg også oplevede, var en enorm lethed som kvinde. Jeg er enormt melankolsk, men jeg blev ligesom befriet for noget af melankolien, når jeg fik noget læbestift på. Får lidt pang. Får lidt af min farmor. Som også var på travetur.

B: Men det viser også, at der er nogle meget stereotype, eller måske ikke stereotype, men meget bestemte ting, vi tilskriver kønnene?

MN: Nja, men det var egentlig noget der bare viste sig. Jeg blev fornøjet af at se mig selv med det der. Når jeg så mig selv med læbestift. Også når jeg går i nederdel. De der hurtige skridt jeg er nødt til at tage, fordi jeg ikke kan bevæge, eller "skridte ud". Så det er nogle små ting, der ligger der.

B: Næsten lidt en befrielse på en måde?

MN: Ja. Det er udpræget en befrielse. Men det er også... Du har helt sikkert ret i, at det også har noget at gøre med min forestilling om, hvad det vil sige at være en kvinde. Jeg optrådte ude på Copenhagen Summer School med litteraturstuderende fra hele verden. Og det var vældig inspirerende. Og så var der en kinesisk studerende, der sendte mig et link til en eller anden transgender-stjerne i Kina. Og det gør folk tit, sender sådan nogle ting. Men det jeg er interesseret i, det er kvinder. Altså jeg er ikke specielt interesseret i transgender og crossgender. Das Beckwerk handlede jo om beyond identity. Altså det er jo det stik modsatte af identitespolitik. Det er jo det stik

modsatte af det der med "at komme hjem". Eller at blive den, man egentlig er. Det har jeg aldrig været.

B: Men det er måske også netop det, der i al sin banalitet eller enkelhed er provokerende for nogen? Fordi hvis det handlede om en del af en feministisk bevægelse eller transgender opløsning... Men måske netop fordi det ikke gør, så kunne jeg forestille mig, at det stadig kan provokere?

MN: Jamen det tror jeg også. Netop fordi, hvis det havde skrevet sig ind i det andet, så ville det have identificeret sig, og så ville alle vide, hvor de skulle lægge det. Men det er det her med, hvad betyder det her så? Hvad er det her for noget? Også fordi der er mange, der så straks vil tage mig, ligesom automatiseret tænker en eller anden form for feministisk projekt. Og det er det også, men det er ikke, "det det er". Selvom jeg selvfølgelig i de der saloner jeg har haft, som jeg har rejst rundt med, der har aftenens gæst – som altid er fra den by, jeg er på besøg i – ofte været en kvinde, og vi har talt om verdens kvindelige fremtid. Men det har også mere været kvindeligt defineret som en eller anden energi, som ikke som sådan tilhører noget køn.

B: Hele det her, jeg ved ikke, om man kan kalde det opgør med identiteten, men i hvert tilfælde opgør med identitet, det ligger vel også stadig som en grundbase?

MN: Ja. Det kan jeg mærke. Det er simpelthen sådan en rest, som jeg ikke rigtig kan slippe af med heller. Men som jeg også stadig synes er relevant. Jeg synes, at det er noget meget mærkeligt, at man skal slutte sig sammen i nogle grupper, som kæmper for denne gruppes rettigheder.

B: Det er lidt i tråd med Elin Diamond,

den engelske teoretiker, der taler om "The violization of we"⁴. Hun griber fat i "vi'et", fordi man jo igennem det samtidig gør alle de andre til "dem", og hvor inkluderende er det i virkeligheden?

MN: Det er jo netop en problematik i hele identitetspolitiken. Og den gælder jo alt. Også det med når jeg nu går ind i den der sorte kvinde⁵, så går jeg jo ind i et mineret område. Af en eller anden grund må jeg gerne tage kvindetøj på, men jeg må jo ikke gøre mig sort. For de kan ikke vende tilbage, er der et eller andet, der hedder. Det kan kvinder og mænd jo heller ikke. Eller, det kan de jo så åbenbart. Ved operation. Jeg ved ikke hvorfor, men det er på en eller anden måde et forbudt område, og derfor må jeg jo selvfølgelig derind og se, hvad der sker.

B: Hvad for en vandring ville du skulle på for at nærme dig dem, de sorte kvinder?

MN: Altså jeg laver det med Christian Lollike. Og vi snakkede meget om, at så ville jeg tage til Afrika og opsøge sorte kvinder for at spørge dem om, hvad jeg skulle gøre for at blive en sort kvinde. Så ville jeg følge alle deres devicer, og så ville jeg med dem rejse med et skib til USA og ankomme der, og som den sorte kvinde jeg var blevet undervejs gå ind i Black Lives Matter-bevægelsen. Men det er ligesom et helt livsprojekt. Og Lollike, han var sært uinteresseret. Han sagde næh, han ville hellere lave den forestilling der. Så lod jeg det bare falde, og så tænkte jeg, nå men okay, jeg er også med på at gøre noget andet end det, jeg ligesom af mig selv ville gøre.

B: Det er jo lidt interessant, for der er jo begyndt at opstå den slags bevægelser. Hvad nu hvis jeg identificerede mig enormt meget som en sort kvinde? Det må jeg så ikke, fordi det er ikke en del af min historie. Men hvad nu hvis jeg gør? Kan man sige, at man ved at tænke sådan vedbliver at tillægge det betydning, som vi siger, ikke betyder noget?

MN: Ja. Den form for identitetspolitisk polarisering er jo racisme. Der er nogen, der har ret til at bestemme, hvad andre må gøre i forhold til det. Så ejer man jo virkelig en identitet, hvis du begynder at bestemme, hvem der kan identificere sig med det. Så er der allerede næsten en stat, som siger: du kan ikke blive borger. Eller vi sidder nogen her i en jury, og siger, du kan ikke. Og det er vældig problematisk, synes jeg.

Betina Rex

Cand. Mag i dramaturgi ved Århus Universitet

---

4) "The violization of we" Politicizing identification" i Critical theory and performance, Michigan University Press

5) Forestillingen White Nigger / Black Madonna spiller på Teater Sort/Hvid i april-maj 2018